

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

2021 YILI
**KAMU İŞLETMELERİ
GENEL RAPORU**

Aralık 2022

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

**2021 YILI KAMU İŞLETMELERİ
GENEL RAPORU**

Aralık 2022

2021 Yılı Kamu İşletmeleri Genel Raporu, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 43'üncü maddesi gereği hazırlanarak, Rapor Değerlendirme Kurulu'nun 22.12.2022 tarih ve 574/1 sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

1. GENEL ÇERÇEVE	1
1.1 Raporun Amacı	1
1.2. Raporun Hazırlanma Yöntemi ve Kapsamı	2
2. KAMU İŞLETMELERİ HAKKINDA GENEL BİLGİ	2
2.1. Kamu İşletmeciliğinin Tarihi Gelişimi	2
2.2. Rapor Kapsamındaki Kamu İşletmeleriyle İlgili Gelişmeler	6
2.3. Kamu İşletmelerinin Tasnifi.....	9
3. KAMU İŞLETMELERİNİN FAALİYETLERİ	12
3.1. Kamu İşletmeleri Faaliyetlerine İlişkin Genel Bilgiler	12
3.2. İstihdam.....	14
3.3. Alımlar	15
3.4. Yatırımlar	18
3.5. Bağlı Şirket/Ortaklık ve İştirakler	19
EK: KAMU İŞLETMELERİ LİSTESİ VE İŞLETMELERE İLİŞKİN BİLGİLER.....	21

KISALTMALAR

BOTAŞ	: Boru Hatları ile Petrol Taşıma AŞ
İDT	: İktisadi Devlet Teşekkülü
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
KİK	: Kamu İktisadi Kuruluşu
KİT	: Kamu İktisadi Teşebbüsleri
OVP	: Orta Vadeli Program
PTT	: Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCDD	: T.C. Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü

1. GENEL ÇERÇEVE

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 165'inci maddesi uyarınca, sermayesinin yarısından fazlası doğrudan doğruya veya dolaylı olarak Devlete ait olan kamu kuruluş ve ortaklıklarının TBMM (Türkiye Büyük Millet Meclisi) tarafından denetlenmesine ilişkin esaslar kanunla düzenlenmiştir. Bu kapsamda TBMM tarafından yapılan denetimlerde, 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile 6085 sayılı Sayıştay Kanunu çerçevesinde yürütülen denetimler sonucu hazırlanan raporlar esas alınmaktadır.

Bu doğrultuda Sayıştay tarafından yürütülen kamu işletmeleri denetimlerinde;

✓ Kamu işletmesinin hesap ve işlemleri ile mali rapor ve tablolarının, mali raporlama standartları doğrultusunda denetlenen kamu idaresinin mali durumunu ve faaliyet sonuçlarını tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bir biçimde gösterip göstermediği hakkında denetim görüşü oluşturulması,

✓ Kamu işletmesinin gelir, gider, mal hesapları ile diğer hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olup olmadığının tespit edilmesi,

✓ Kamu işletmesinin kuruluş amaçlarına ulaşmasını teminen, faaliyetlerinin mevzuata, uzun vadeli kalkınma planına ve planın uygulama programlarına uygunluğunun tespit edilmesi,

✓ Mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin değerlendirilmesi

amaçlanmaktadır.

1.1 Raporun Amacı

Kamu İşletmeleri Raporları ve Genel Raporu ile kamu işletmelerinin faaliyet sonuçları hakkında kamuoyuna güvenilir ve yeterli bilgi sunulması, kamu işletmelerinin mali yönetiminin hukuka uygun olarak yürütülmesi ve kamu kaynaklarının korunması, kamu idarelerinin performansının değerlendirilmesi, hesap verme sorumluluğu ile mali saydamlığın yerleştirilmesi ve yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır.

Kamu İşletmeleri Genel Raporu, 6085 sayılı Kanun'un 43'üncü maddesi gereğince, denetlenen kamu işletmelerinin yıllık faaliyet sonuçları hakkında kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla her yıl hazırlanmaktadır.

1.2. Raporun Hazırlanma Yöntemi ve Kapsamı

Kamu İşletmeleri Genel Raporu, denetim grup başkanlıkları tarafından hazırlanan kamu işletmeleri yıllık raporlarında yer alan veriler ile Raporda yer verilmesi uygun görülen diğer hususlar çerçevesinde hazırlanmaktadır.

Rapor Değerlendirme Kurulu tarafından izleyen yılın sonuna kadar son şekli verilen Kamu İşletmeleri Genel Raporu, Başkanlık tarafından yayımlanmaktadır.

Rapor kapsamında kamu işletmeleri; hukuki yapıları, nitelikleri ve işleyişleri dikkate alınarak "Kamu İktisadi Teşebbüsleri", "Özelleştirme Kapsam ve Programındaki Kuruluşlar", "Finansal Kuruluşlar" ve "Diğer Kuruluşlar" olarak tasnif edilmiş ve yıllık faaliyetlerine ilişkin değerlendirmeler bu doğrultuda yapılmıştır.

Sayıştay tarafından kamu işletmeleri ile ilgili olarak 2021 yılında 108 adet rapor hazırlanmıştır.

2. KAMU İŞLETMELERİ HAKKINDA GENEL BİLGİ

2.1. Kamu İşletmeciliğinin Tarihi Gelişimi

Kamu işletmesi kavramı ülkeden ülkeye değişmekle birlikte, genel olarak kamusal kaynakları kullanmak suretiyle ekonomik alanda faaliyet gösteren kamu kuruluşlarını ifade etmek üzere kullanılmaktadır.

Ülkemizde kamu işletmeleri ile ilgili olarak ilk genel tanım, 17.06.1938 tarih ve 3460 sayılı, Sermayesinin Tamamı Devlet Tarafından Verilmek Suretiyle Kurulan İktisadi Teşekküllerin Teşkilatıyla İdare ve Murakabeleri Hakkındaki Kanun'da yer almıştır. İlgili Kanun'da, sermayesinin tamamı devlete ait olan ve kendi kanunlarında bu Kanun'a tabi oldukları belirtilen, tüzel kişiliği haiz, idarî ve malî yönden özerk ve sorumluluğu sermayeleri ile sınırlı kuruluşlar "İktisadi Devlet Teşekkülü" olarak tanımlanmıştır.

1961 Anayasası'nın 127'nci maddesinde, "*Kamu iktisadi teşebbüslerinin Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce denetlenmesi kanunla düzenlenir.*" denilmek suretiyle ilk kez "Kamu İktisadi Teşebbüsleri" kavramı yer almasına karşılık, kavramın tanımı yapılmamıştır.

1982 Anayasası'nda, 1961 Anayasası'ndan farklı olarak KİT (kamu iktisadi teşebbüsleri)'lerin tanımı da yer almıştır. 1982 Anayasası'nın "Kamu iktisadi teşebbüslerinin denetimi" başlığını taşıyan 165'inci maddesinde KİT'ler, "*sermayesinin yarısından fazlası doğrudan doğruya veya dolaylı olarak devlete ait olan kamu kuruluş ve ortaklıkları ...*" şeklinde tanımlanmıştır.

Kamu işletmelerinin birden fazla kuruluş amacı olduğu söylenebilir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki kamu işletmelerinin kuruluş amaçları; ekonomik kalkınmayı sağlamak, tekelleri devlet eliyle işletmek, özel sektörün başaramayacağı veya giremediği işleri yapmak, ekonomiye yön vermek, özel sektöre öncülük etmek, gelir dağılımını düzenlemek vb. olarak sayılabilir.

Ülkemizde 1923 yılında gerçekleştirilen İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararlar doğrultusunda, ülke kalkınmasının özel sektör eliyle gerçekleştirilmesine yönelik politikaların uygulanması benimsenmiş ve izleyen süreçte 1933 yılında 2262 sayılı Kanun ile Sümerbank kurulmuştur. Bu dönemde sanayinin geliştirilmesi için hazırlanan Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı'nda yer alan projelerin büyük bölümünü gerçekleştirme görevi 2580 sayılı Kanun'la Sümerbank'a verilmiştir.

Sümerbank'ın kuruluşunu takiben 1935 yılında 14.06.1935 tarihli ve 2805 sayılı Kanun ile işletmeye elverişli bulunan madenlerin işlenmesini sağlamak için Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü ve Elektrik İşleri Etüt İdaresince geliştirilecek enerji üretim ve dağıtım projelerini tesis etmek ve işletmek üzere Etibank kurulmuştur.

Sümerbank ve Etibank temel sanayi, maden ve enerji işletmelerinin kurulmasında, modern işletmecilik tekniklerinin uygulanmasında, kalifiye insan gücünün yetiştirilmesinde, iştirakler kurarak şirketleşmenin geliştirilmesinde önemli görevler üstlenmiş olup, bunlar tarafından kurulan işletmeler, daha sonra kurulan KİT'lerin birçoğunun çekirdeğini oluşturmuştur.

Bu dönemde yapılan düzenlemelerle, Sümerbank ve Etibank dışında, yeni kamu teşebbüsleri de kurulmuştur. Kamu işletmelerinin gerek sayılarındaki artış, gerekse ekonomideki artan önemi sonucunda, bu kuruluşların ortak bir düzenlemeye tabi tutulmaları gereğinin ortaya çıkması üzerine; 17.06.1938 tarihinde 3460 sayılı “Sermayesinin Tamamı Devlet Tarafından Verilmek Suretiyle Kurulan İktisadi Teşekküllerin Teşkilatıyla İdare ve Murakabeleri Hakkında Kanun” çıkarılarak, Sümerbank, Etibank, T.C. Ziraat Bankası, Denizbank ve Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumu bu Kanuna tabi kılınmıştır.

3460 sayılı Kanun’la; KİT’leri idari, mali ve teknik bakımdan sürekli denetlemek ve gözetlemekle görevli “Umumi Murakabe Heyeti” ve Umumi Murakabe Heyetinin raporlarını esas alarak yapacağı denetimler sonunda KİT’lerin ibra edilip edilmemesi konusunda karar almak üzere, “Umumi Heyet” kurulmuştur. 1960 yılında Umumi Murakabe Heyeti Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu adını almış olup, 2010 yılında ise 6085 sayılı Sayıştay Kanunu ile Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu tüzel kişiliği sona erdirilerek Sayıştay’a devredilmiştir.

1951-1960 döneminde; devletin ekonomideki payının küçültülmesi hedeflenmiş olmakla birlikte, bu hedef gerçekleştirilememiş, mevcut KİT’ler özel sektöre devredilmediği gibi, TCDD (T.C. Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü), PTT (Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi), Denizcilik Bankası T.A.Ş. ve DMO (Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü) iktisadi devlet teşekkülü haline dönüştürülmüş; TPAO (Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı), EBK (Et ve Balık Kurumu), TDCİ (Türkiye Demir Çelik İşletmeleri Genel Müdürlüğü), SEKA (Türkiye Selüloz ve Kağıt Fabrikaları AŞ) ve T.C. Turizm Bankası gibi yeni teşekküller kurularak KİT’ler daha da yaygınlaştırılmıştır.

Bu dönemde, karma ekonomi ilkesi benimsenmiş ve disiplin içinde bir kalkınma modeli izlenmiştir. KİT’lerin yeniden düzenlenmeleri ve etkinliklerinin sağlanmasına yönelik olarak, “İktisadi Devlet Teşekkülleri Yeniden Düzenleme Komisyonu” kurulmuş; 1964 yılında 3460 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılarak 440 sayılı İktisadi Devlet Teşekkülleri ve İştirakler Hakkında Kanun, İDT (İktisadi Devlet Teşekkülü)’lerin yatırım sorunlarını çözmek amacıyla 441 sayılı Devlet Yatırım Bankası Kanunu ve KİT’lerin denetimine ilişkin olarak 468 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun çıkarılmıştır.

1980 sonrasındaki dönemde; ekonomik istikrar tedbirleri ile KİT politikalarında köklü değişiklikler yapılmıştır.

1983 yılında 440 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılarak 60 sayılı İktisadi Devlet Teşekkülleri ve Kamu İktisadi Kuruluşları Hakkında KHK (Kanun Hükmünde Kararname) çıkarılmış, bu KHK aynı yıl 2929 sayı ile kanunlaştırılmış, bu Kanun da yedi ay sonra 1984 yılında yürürlükten kaldırılarak KİT'leri bugünkü hukuki statüsüne kavuşturan temel yasal düzenleme olan 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında KHK yürürlüğe konulmuştur.

Kamunun ekonomideki payının azaltılması amacıyla 1980'li yıllardan itibaren başlatılan çalışmalarda; özelleştirmenin yasal alt yapısını oluşturmaya yönelik ilk hukuki düzenleme 1984 yılında çıkarılan 2983 sayılı Tasarrufların Teşviki ve Kamu Yatırımlarının Hızlandırılması Hakkında Kanun ve 1986 yılında çıkarılan 3291 sayılı Kanun ile yapılmıştır.

Anayasa gereği KİT'lerin TBMM tarafından denetlenmesine dair usul ve esaslar ise 1987 yılında çıkarılan 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile düzenlenmiştir.

1985-1989 yıllarında uygulanan Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda; kamu iktisadi teşebbüslerinin kârlı ve verimli çalışmalarının esas olduğu, idari ve mali açılardan bağımsız çalışabilmelerini sağlayacak düzenlemelerin yapılması öngörülmüştür.

1990-1994 yıllarını kapsayan Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda da; iktisadi etkinliğin artırılması ve sermayenin tabana yayılmasını sağlamak üzere başlatılan özelleştirme programının süratle gerçekleştirilmesi hedeflenmiş, bir yandan özelleştirme faaliyetleri sürdürülürken, diğer taraftan KİT'lerin kendilerine yeterli kaynak yaratarak daha kârlı ve verimli çalışmalarının sağlanması öngörülmüştür. Özelleştirme uygulamalarıyla ilgili olarak 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine Dair Kanun bu dönemde çıkarılmıştır.

1996-2000 yıllarını kapsayan Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda da; ekonomide verimliliğin ve maliyet yapısının rekabet edebilir seviyelere getirilmesi ve serbest piyasa koşullarının sağlanması amacıyla KİT'lerin süratle özelleştirilmesi hedeflenmiştir. Öte yandan özelleştirilmesi uygun görülmeyen veya kısa sürede özelleştirilmeleri mümkün

olmayan KİT'lerin, kendilerine yeterli bir şekilde ve kaynak yaratarak faaliyet göstermelerini sağlayıcı tedbirler alınacağı da belirtilmiştir.

2001-2005 yıllarını kapsayan Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda; Devletin ekonomiye doğrudan müdahalesinin özelleştirme politikaları çerçevesinde olabildiğince daraltılacağı, kamu hizmeti niteliğinde görevlerin yürütülmesinde etkinlik ve verimlilik esaslarına uyulacağı, özelleştirme kapsamı dışındaki işletmelerin faaliyetlerini özerk bir şekilde yürütebilmelerini teminen yeniden yapılandırılmalarının sağlanacağı belirtilmiştir.

2007-2013 dönemi için hazırlanan Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda; özelleştirmelerin de etkisiyle KİT sisteminin ekonomi içindeki payının önemli ölçüde azalması hedeflenmiştir. Dokuzuncu Kalkınma Planı döneminde kamu; petro-kimya, tuz ve tütün sektörleri ile araç muayene istasyonları işletmeciliğinden tamamen çekilmiştir. Elektrik dağıtımı ve üretimi, doğal gaz dağıtımı, imalat sanayii, liman işletmeciliği, telekomünikasyon, bankacılık, denizyolu ve havayolu taşımacılığı alanlarında bir kısım özelleştirmeler gerçekleştirilmiştir.

2014-2018 dönemini kapsayan Onuncu Kalkınma Planı'nda; kamu sermayeli işletmelerin kamuya yük getirmeden, verimlilik ilkesi çerçevesinde faaliyet göstermeleri amaçlanmıştır.

2019-2023 yıllarına ait On Birinci Kalkınma Planı'nda; özelleştirmeler yoluyla devletin kamusal fayda taşımayan üretimdeki payının azaltılmasına devam edilmesi, mevcut kamu iktisadi teşebbüslerinin faaliyetlerinin piyasada rekabeti bozucu etkiye neden olmayacak etkin ve verimlilik temelli şekilde yürütülmesi amaçlanmıştır. On Birinci Kalkınma Planı'nın uygulanması amacıyla orta vadeli programlar (OVP), yıllık programlar, kurumsal stratejik planlar hazırlanmıştır.

2.2. Rapor Kapsamındaki Kamu İşletmeleriyle İlgili Gelişmeler

2021 yılına ilişkin 2022 yılında Sayıştay tarafından kamu işletmeleri ile ilgili 108 adet rapor hazırlanmıştır. 2021 yılında toplam 16 adet kamu işletmesi Sayıştay denetimi kapsamına girmiştir.

2021 yılında denetim kapsamına giren kamu işletmelerine ilişkin açıklamalara aşağıda yer verilmiştir:

- Keskinöglü Tavukçuluk ve Damızlık İşletmeleri Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi'nin hisseleri 03.09.2020 tarihinde T.C. Ziraat Bankası, Halkbank ve Vakıfbank olmak üzere 3 kamu bankasına devredilmiş olup, Şirket sermayesindeki kamu payının %50'den fazla olması nedeniyle; Şirket 2021 yılından itibaren Sayıştay denetimi kapsamına girmiştir. Ayrıca Keskinöglü Tavukçuluk ve Damızlık İşletmeleri Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi'nin %100 hissesine sahip olduğu Akhisar Gıda Tarım Hayvancılık ve Tekstil Ürünleri Sanayi Ticaret AŞ, Fem Kimya Nakliye Turizm Hayvan ve Hayvan Ürünleri İthalat İhracat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti, Keskinöglü İç ve Dış Ticaret Ltd. Şti, Keskinöglü Kafes Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. ve Kvz Yumurtacılık Tavukçuluk Tarım Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.'nin de kamu payları %50'yi geçtiği için Sayıştay denetimi kapsamına girmişlerdir.

- 03.07.1996 tarihinde Jersey Adaları'nda BOTAŞ (Boru Hatları ile Petrol Taşıma AŞ) tarafından kurulan BOTAŞ International Limited Şirketi, 13.02.2021 tarihli ve 31394 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 12.02.2021 tarihli ve 3545 sayılı Cumhurbaşkanı kararı ile birlikte 18.04.2001 tarihli, 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu'na, 02.12.2020 tarih ve 31322 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 25.11.2020 tarihli, 7257 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 9'uncu maddesiyle eklenen Ek 1'inci madde hükümleri uyarınca, 17.03.2021 tarih ve 10289 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nde ilan edilmek sureti ile tüm hak ve borçları ile BOTAŞ International Anonim Şirketi'ne devredilmiş olup, sermayesinin tamamı BOTAŞ'a ait olan BOTAŞ International Anonim Şirketi 2021 yılından itibaren Sayıştay tarafından denetlenmeye başlanmıştır.

- Etimine Anonim Şirketi, 18.04.2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu'na 02.12.2020 tarih ve 31322 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 25.11.2020 tarihli ve 7257 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 9'uncu maddesiyle eklenen Ek-1'inci madde kapsamında 30.06.2021 tarihli ve 31527 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 29.06.2021 tarihli ve 4197 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile kurulmuş olup, Şirket sermayesinin %50'sinden fazlasının kamuya ait olması nedeniyle Sayıştay tarafından denetlenmeye başlanmıştır.

- Halk Yapı Projeleri Geliştirme Anonim Şirketi 15.12.2020 tarihinde Halk Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı AŞ'nin %100 hissedarlığında ve 15.000.000 TL sermaye ile kurulmuş olup Şirket sermayesindeki kamu payının %50'den fazla olması nedeniyle Şirketin denetimi Sayıştay tarafından yapılmaktadır.

- Koçsel İlaç San. ve Ticaret AŞ'nin 9.350 adet A grubu hissenin, 11.03.2020 tarihli ve 2019/03 sayılı yönetim kurulu kararı ile T.C. Ziraat Bankası AŞ'ye devredilmesi ve yapılan hisse devirleri sonucunda Ziraat Bankası'nın şirket sermayesindeki payı %85 olması sonucunda Şirket Ziraat Bankası'nın bağlı ortaklığı haline gelmiş olup, Şirket sermayesindeki kamu payının %50'den fazla olması nedeniyle; Şirketin denetimi Sayıştay tarafından yapılmaktadır.

- 7381 sayılı Nükleer Düzenleme Kanunu ile Nükleer Düzenleme Kurumu'nun görevlerini yerine getirirken ihtiyaç duyacağı her türlü analiz, danışmanlık, gözetim, inceleme, araştırma, muayene, test, kontrol, eğitim ve sertifikalandırma gibi teknik destek hizmetlerini sağlamak amacıyla, kuruluş ve tescile ilişkin hükümleri hariç olmak üzere 13.01.2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve özel hukuk hükümlerine tabi, başlangıç sermayesi bir milyon Türk lirası olan ve Kurum tarafından ödenen, paylarının en az yüzde elli biri Kuruma ait olarak NÜTED Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketi unvanı altında özel hukuk tüzel kişiliğini haiz bir anonim şirket kurulmuş olup, sermayesinin %50'sinden fazlası kamuya ait olan Şirket Sayıştay tarafından denetlenmektedir.

- Rinerji Rize Elektrik Üretim AŞ'nin 14.12.2020 tarihli Olağan Genel Kurul toplantısında alınan karar doğrultusunda; Şirketin %51 oranındaki hisselerinin T.C. Ziraat Bankası AŞ tarafından satın alınması sonucu Şirket 30.12.2020 tarihi itibarıyla Banka'nın bağlı ortaklığı haline gelmiş olup, Şirket sermayesindeki kamu payının %50'den fazla olması nedeniyle Şirketin denetimi Sayıştay tarafından yapılmaktadır.

- Safir Çarşı Yönetim Hizmetleri AŞ'nin kamu bankalarından kullandığı kredilerin tasfiyesi amacıyla Finansal Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması Programı kapsamında, yapılan hisse devirlerinin tamamlanması akabinde %100 hissesi Halk Bankasına geçmiş olup, bu kapsamda Şirket 2021 yılından itibaren Sayıştay denetimine tabidir.

- 13.02.2021 tarihli ve 31394 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 12.02.2021 tarihli ve 3545 sayılı Cumhurbaşkanlığı kararı ile birlikte Turkish Petroleum International Company (TPIC), 18.04.2001 tarihli, 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu’na, 02.12.2020 tarih ve 31322 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 25.11.2020 tarihli, 7257 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 9’uncu maddesiyle eklenen Ek 1’nci madde hükümleri uyarınca, 17.03.2021 tarih ve 10289 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi’nde ilan edilmek sureti ile tüm hak ve borçları ile Turkish Petroleum International Anonim Şirketi’ne (TPIC) devredilmiş olup, hisselerinin tamamı kamuya ait olan Şirket Sayıştay tarafından denetlenmektedir.

- Turkish Energy Anonim Şirketi (TEC), Türkiye içinde ve dışında, petrol ameliyeleri ve ticareti (arama, sondaj, üretim, taşıma, pazarlama, servis hizmetleri, rafinaj gibi) konularını yürütmek, bunlarla ilgili her çeşit ticari, işlemi ifa etmek amacıyla, gerekli, tamamlayıcı, tesadüfi ya da bu amaçlarla birleşebilen veya bu amaçların gerçekleşmesine yardım eden her türlü faaliyetle iştigal etmek için, 29.06.2021 tarihli ve 4197 sayılı Cumhurbaşkanlığı kararı uyarınca kurulmuş olup, hisselerinin %50’sinden fazlası kamuya ait olan Şirket Sayıştay denetimi kapsamındadır.

- 12.02.2021 tarihli ve 3545 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararına istinaden İstanbul merkezli şirket olarak yeniden yapılandırılan Turkish Petroleum Off - shore Technology Center Anonim Şirketi’nin sermayesinin tamamı Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı alt şirketi olan Turkish Petroleum Overseas Company Limited’e (TPOC) ait olup, bu kapsamda Şirket 2021 yılından itibaren Sayıştay tarafından denetlenmeye başlanmıştır.

2.3. Kamu İşletmelerinin Tasnifi

Rapor kapsamında kamu işletmeleri, tabi oldukları mevzuat, hukuki yapıları, nitelikleri ve işleyişleri dikkate alınarak, Kamu İktisadi Teşebbüsleri, Özelleştirme Kapsam ve Programındaki Kuruluşlar, Finansal Kuruluşlar ve Diğer Kuruluşlar olarak tasnif edilmiştir. Raporun konusunu teşkil eden ve belirtilen tasnif doğrultusunda hazırlanan kamu işletmeleri listesi Ek’te yer almaktadır.

Raporda, kamu işletmeleri aşağıdaki gibi tasnif edilmiştir:

✓ **Kamu İktisadi Teşebbüsleri:** 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye tabi olan İDT’ler ile KİK (kamu iktisadi kuruluşları) ve

bunların müesseseleri, bağlı ortaklıkları ve iştirakleri kamu iktisadi teşebbüsü olarak tasnif edilmiştir. Anılan KHK'ya göre, 17 adet İDT ile bunlara bağlı 5 adet müessese ve 2 adet bağlı ortaklık ve 2 adet KİK olmak üzere toplam 26 adet KİT bulunmakta olup, Sayıştay tarafından denetlenmektedir.

✓ **Özelleştirme Kapsam ve Programındaki Kuruluşlar:** 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun kapsamında, özelleştirme çalışmalarına konu olan kamu işletmeleri özelleştirme kapsam ve programındaki kuruluşlar olarak tasnif edilmiştir.

Özelleştirme programına alınan kuruluşlar, sermayelerindeki kamu payı % 50'nin altına düşünceye kadar 4046 sayılı Kanun'a göre, Sayıştay tarafından denetlenmekte idi. Ancak 09.07.2018 tarih ve 30473 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 703 sayılı KHK ile 4046 sayılı Kanun'un "Denetim" başlıklı 11'nci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır. 10.07.2018 tarih ve 30474 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin Geçici Madde 1'inde "*703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile teşkilatlarına ilişkin kanun veya kanun hükmünde kararnameleri yürürlükten kaldırılan kamu kurum ve kuruluşları münhasıran devir ve geçiş hükümleri düzenlenenler dışında kalanlar hakkında ilgili Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenleme yapılmıncaya kadar yürürlükten kaldırılan hükümlerin uygulanmasına*" devam olunacağı belirtildiğinden; 4046 sayılı Kanun'un 11'inci maddesi uygulanmaya devam edilmektedir. Diğer taraftan ilgili maddenin uygulaması sona erse dahi söz konusu kuruluşlar, 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında Sayıştay'ın denetimine tabidir.

Ayrıca bu Kanun kapsamındaki kamu işletmelerinin özel hukuk hükümlerine tabi olacağı ancak özelleştirme uygulamalarıyla ilgili olarak 233 sayılı KHK'nın uygulanmayacağı düzenlenmiştir.

Özelleştirme kapsam ve programında olan 5 adet kuruluş Sayıştay tarafından denetlenmektedir.

✓ **Finansal Kuruluşlar:** Bankacılık ve sigortacılık faaliyetleriyle işigal eden kuruluşlar ile diğer finansal kuruluşlardan oluşmaktadır.

Sayıştay denetimine tabi finansal kuruluşlardan; Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası ve Türkiye Emlak Katılım Bankası 4603 sayılı Türkiye

Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun kapsamında faaliyet gösterirken; Türkiye İhracat Kredi Bankası AŞ (Eximbank), Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası AŞ ve İller Bankası AŞ kendi kuruluş kanunlarına göre faaliyet göstermektedirler.

4603 sayılı Kanunda, bankaların yeniden yapılandırma işlemlerini takiben hisse satış işlemleri için 4046 sayılı Kanun hükümlerine göre özelleştirme kapsam ve programına alınması öngörülmektedir. Nitekim, Türkiye Halk Bankası bu hükme istinaden özelleştirme portföyünde yer almaktadır. Ancak, Sayıştay denetimine tabi finansal kuruluşların bütün olarak değerlendirilebilmesi açısından Türkiye Halk Bankasına özelleştirme kapsamındaki kuruluşlar içinde değil, finansal kuruluşlar içinde yer verilmiştir.

Finansal kuruluşlar yukarıda belirtilen bankalar ve bunların finansal nitelikteki bağlı ortaklıkları olmak üzere toplam 30 adet kuruluşu kapsamaktadır.

✓ **Diğer kuruluşlar:** Kendi kuruluş kanunları kapsamında düzenlemelere tabi olan veya yukarıdaki gruplandırmalara girmeyen Sayıştay denetimine giren diğer kamu işletmelerini ifade etmekte olup 47 adet kuruluştan oluşmaktadır.

Posta ve Telgraf Teşkilatı, 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu'nun 22'nci maddesinin 2'nci fıkrasına göre Sayıştay tarafından denetlenmekte idi. Ancak 703 sayılı KHK ile söz konusu fıkra yürürlükten kaldırılmıştır. 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Geçici Madde 1'inde *"703 sayılı Kanun Hükümünde Kararname ile teşkilatlarına ilişkin kanun veya kanun hükmünde kararnameleri yürürlükten kaldırılan kamu kurum ve kuruluşları münhasıran devir ve geçiş hükümleri düzenlenenler dışında kalanlar hakkında ilgili Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenleme yapılmıncaya kadar yürürlükten kaldırılan hükümlerin uygulanmasına"* devam olunacağı belirtildiğinden, 6475 sayılı Kanun'un 22'nci maddesinin 2'nci fıkrası uygulanmaya devam edilmektedir. Öte yandan ilgili fıkranın uygulaması sona erse dahi söz konusu kuruluş, 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında Sayıştay'ın denetimine tabidir.

3. KAMU İŞLETMELERİNİN FAALİYETLERİ

3.1. Kamu İşletmeleri Faaliyetlerine İlişkin Genel Bilgiler

Kamu işletmeleri ile ilgili hedef ve politikalara kalkınma planları, orta vadeli planlar ve yıllık programlarda yer verilmekte olup; ayrıca kamu işletmelerinin faaliyetlerine ilişkin Cumhurbaşkanlığı Kararı ile çıkarılan Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve Bağlı Ortaklıkların Genel Yatırım ve Finansman Programı ile çeşitli düzenlemeler yapılmaktadır. 2019-2023 yıllarını kapsayan On birinci Kalkınma Planı, 2021-2023 yıllarını kapsayan OVP ve 2021 yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı incelendiğinde kamu işletmeleri ile ilgili genel olarak;

- ✓ Etkin bir piyasa mekanizması oluşturma hedefi doğrultusunda özelleştirmeler yoluyla devletin kamusal fayda taşımayan üretimdeki payının azaltılmasının sürdürüleceği, mevcut kamu iktisadi teşebbüslerinin faaliyetlerinin piyasada rekabeti bozucu etkiye neden olmayacak etkin ve verimlilik temelli şekilde yürütüleceği,
- ✓ KİT'lerde yönetim süreçlerinin geliştirileceği ve mali uygulamaların sürdürülebilirlik çerçevesinde kontrol altına alınacağı,
- ✓ KİT'lerin, uygulamaya konulacak kârlılık ve verimlilik politikalarının etkisiyle ürettiği katma değer milli gelire oranının yükseleceği ve artan KİT yatırımlarının, kârlılıkta yaşanan artışla finanse edilerek, bu sayede KİT borçlanma gereğinin GSYH'ya oranının sabit kalacağı,
- ✓ Kamu işletmelerinin, düşük maliyetle daha verimli üretim yapmalarının ve ürün optimizasyonunu gerçekleştirmelerinin sağlanacağı,
- ✓ Sosyal amaçlı ve kamu yararına yönelik faaliyetler için görevlendirilen kamu işletmeleri için oluşacak maliyetlerin tam ve zamanında karşılanacağı ve faiz dışı açık verilmeyeceği,
- ✓ Kamu işletmelerinin organizasyon yapılarında, iş süreçlerinde ve işgücünde verimliliği artırmaya yönelik projelerin uygulamaya konulacağı,

- ✓ Kamu işletmelerinin yatırım bütçelerinde ürün çeşitliliğini ve verimliliği artırmayı teminen Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerine yönelik kapasite geliştirmeye ağırlık verileceği,
- ✓ KİT'lerde istihdam edilecek personel sayısının özellikli durumlar haricinde artırılmayacağı,
- ✓ Kamu işletmelerinin üretim birimlerinde kapasite kullanım oranları artırılacağı, mevcut tesislerinin kapasiteleri en üst düzeyde kullanılacağı ve yeni yatırım tercihlerinin bu doğrultuda hayata geçirileceği,
- ✓ KİT'lerin fiyat ve tarifeleri ticari esaslara göre belirleneceği, sektörde serbestleşmeye ve rekabete engel olan uygulamaların kaldırılacağı,
- ✓ Kamu işletmelerinde hesap verebilirliğin güçlendirileceği ve şeffaflığın artırılacağı,
- ✓ KİT'lerin stratejik yönetim dokümanlarının bütçe bağlantısının bütünleşik biçimde izlenmesine yönelik sistemin kurulacağı, değerlendirme raporları vasıtasıyla planlama süreçlerinin etkin hale getirileceği,
- ✓ KİT'lerde finansal raporlama ve bağımsız denetimin kalitesinin artırılacağı,
- ✓ Etkin bir piyasa mekanizması oluşturma hedefi doğrultusunda özelleştirme uygulamalarına devam edileceği,
- ✓ Özelleştirme uygulamalarında uzun vadeli sektörel öncelikler çerçevesinde ve belirlenmiş bir program dâhilinde halka arz dâhil olmak üzere yeni ve alternatif modeller kullanılarak ekonomik katma değer bazlı planlamaya geçileceği,
- ✓ Enerji KİT'lerinde kullanılması amacıyla Milli Akıllı Şebeke Yönetim Sistemi (Milli SCADA) geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılacağı,
- ✓ Enerji KİT'lerinde fiyatlama ve tarifeler belirlenirken maliyet bazlı fiyatlamanın esas alınacağı

temel hedef ve politikalar olarak belirlenmiştir.

Bu temel hedef ve politikaların yanı sıra her yıl Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve Bağlı Ortaklıkları Genel Yatırım ve Finansman Programı ile kamu işletmelerinin yıllık faaliyetlerini yürütürken uyacakları esaslar, mal ve hizmet tedarikleri, üretim faaliyetleri, borç ödemeleri ve alacakları, istihdam hükümleri ile uygulanacak fiyatlara ilişkin tüm esaslar belirlenmektedir.

233 sayılı KHK'ya tabi olmayan kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarının genel yatırım ve finansman programına tabi olmayan özelleştirme kapsam ve programındaki kuruluşlar, finansal kuruluşlar ve diğer kuruluşların hedef ve politikaları kendi mevzuatları kapsamında ilgili organları tarafından belirlenmekte ve takip edilmektedir.

3.2. İstihdam

233 sayılı KHK kapsamındaki kamu işletmelerinde çalışan personelin istihdam şekilleri 399 sayılı KHK'nın 3'üncü maddesinin (a) bendinde; memur, sözleşmeli personel ve işçiler olarak belirtilmiştir. Aynı maddenin (b) bendinde; *“Teşebbüs ve bağlı ortaklıkların genel idare esaslarına göre yürütülmesi gereken asli ve sürekli görevleri; genel müdür, genel müdür yardımcısı, teftiş kurulu başkanı, kurul ve daire başkanları, müessese, bölge, fabrika, işletme ve şube müdürleri, müfettiş ve müfettiş yardımcıları ile ekli 1 sayılı cetvelde kadro unvanları gösterilen diğer personel eliyle gördürülür. Bunlar hakkında bu Kanun Hükmünde Kararnamede belirtilen hükümler dışında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümleri uygulanır.”* hükmü yer almış ve memurlarca yürütülecek görevler ile memur kadro unvanları belirlenmiştir. Üçüncü maddenin (e) bendinde de, işçilerin bu KHK'ya tabi olmadığı ifade edilmiştir.

KİT'lerde işçi personelin istihdamı; 4857 sayılı İş Kanunu ile 1475 sayılı İş Kanunu'nun 14'üncü maddesi hükümlerine göre yürütülmekte olup ücret ve diğer hakların ödenmesinde 2012 yılında yürürlüğe giren 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu, 2006 yılında yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile toplu iş sözleşmesi ve personel yönetmelikleri hükümleri uygulanmaktadır.

4046 sayılı Kanun kapsamında özelleştirme programına alınan kuruluşların personeli, programa alınma tarihindeki statülerini korumakta ve özelleşmenin gerçekleştiği tarihe kadar buldukları statülerde çalışmaya devam etmektedirler.

4603 sayılı Kanun'a tabi kamu bankaları 233 ve 399 sayılı KHK'ların kapsamından çıkarılmış olmakla birlikte, Kanun'un 2'nci maddesinin dördüncü fıkrasında "*Bankaların bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte mevcut personeli hakkında aylık, özlük ve emeklilikleri yönünden tabi oldukları mevzuatın uygulanmasına devam olunur. Bunlardan uygun görülenler istekleri halinde, emeklilik statüleri devam etmek üzere özel hukuk hükümlerine göre çalıştırılabilir.*" hükmü bulunmaktadır. Ayrıca 4603 sayılı Kanun'a göre bu bankalarda özel hukuk hükümlerine göre çalıştırılacak personelin sayısı, unvanı, ücret ve sair mali haklarının tespitinde genel kurullar yetkili olup, genel kurullar bu yetkilerini yönetim kurullarına devretmektedirler. Diğer kamu bankalarında da personel, özel hukuk hükümlerine tabi olarak istihdam edilmektedir.

Diğer kuruluşlar altında tasnif edilen ve kendi kanunu bulunan kuruluşlarda istihdam edilen personelin hangi statüde çalıştırılacağı hususu ilgili kanunlarında belirlenmiştir. Bu kuruluşlardan; AOÇ (Atatürk Orman Çiftliği) faaliyetlerini 657 sayılı Kanun kapsamında istihdam edilen memurlar, 4857 sayılı Kanun kapsamında istihdam edilen işçiler ve istisnai hallerde de sözleşmeli statüde istihdam edilen personel ile yürütmektedir. TRT (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu)'de 2021 yılında kadro karşılığı sözleşmeli personel, sözleşmeli personel ve özel hukuk hükümlerine tabi personel olmak üzere 3 türlü personel istihdamı gerçekleştirilmiştir. MPİ (Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü)'de çalışanlar memur ve işçi statüsünde iken, TOKİ (Toplu Konut İdaresi Başkanlığı)'de çalışanlar memur ve sözleşmeli personel statüsünde istihdam edilmiştir.

Belirtilen kuruluşlar dışındaki diğer kuruluşlarda ise genellikle 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi işçi personel istihdam edilmektedir.

3.3. Alımlar

KİT'ler, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 2/b maddesi ile Kamu İhale Kanunu kapsamı içinde yer almaktadır. 4603 sayılı Kanun'a tabi bankaların sadece yapım işleri Kanun kapsamında bulunmaktadır. 13.02.2011 tarih ve 6111 sayılı Kanun ile söz konusu bankaların doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip buldukları şirketlerin yapım ihaleleri dışındaki mal ve hizmet alımları Kamu İhale Kanunu kapsamı dışına çıkarılmıştır.

Kamu İhale Kanunu'nun 2'nci maddesinin son fıkrasında; enerji, su, ulaştırma ve telekomünikasyon sektörlerinde faaliyet gösteren teşebbüs, işletme ve şirketlerin bu Kanun kapsamı dışında olduğu belirtilirken, geçici 4'üncü maddesinde söz konusu kuruluşların kendi kanunları yürürlüğe girinceye kadar 4734 sayılı Kanun'a tabi olacakları belirtilmiştir. Ancak, söz konusu kanuni düzenleme yapılmamıştır.

Ayrıca 4603 sayılı Kanun kapsamındaki bankaların 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na tabi gayrimenkul yatırım ortaklıkları da Kamu İhale Kanunu'nun kapsamı dışındadır.

Kamu İhale Kanunu'ndan istisna tutulan mal ve hizmetler, Kanun'un 3'üncü maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu maddenin (g) fıkrasına göre; KİT'ler ile sermayesinin yarısından fazlasına sahip buldukları her çeşit kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketlerin; doğrudan mal ve hizmet üretimine veya ana faaliyetlerine yönelik ihtiyaçlarının temini için yapacakları, yaklaşık maliyeti ve sözleşme bedeli 01.02.2021 – 31.01.2022 dönemi için 18.619.202 TL'yi aşmayan mal veya hizmet alımları istisna kapsamındadır. İstisna kapsamındaki mal ve hizmetler, Kanun'un geçici 4'üncü maddesi kapsamında, ilgili kuruluşların talebi üzerine Kamu İhale Kurumu tarafından belirlenmektedir.

Kamu İhale Kanunu'nda yer alan Kamu işletmeleri ile ilgili diğer istisnalar aşağıda sayılmıştır:

- ✓ Kanun kapsamına giren kuruluşlarca, kuruluş amacı veya mevzuatı gereği işlemek, değerlendirmek, iyileştirmek veya satmak üzere doğrudan üreticilerden veya ortaklarından yapılan tarım veya hayvancılıkla ilgili ürün alımları,
- ✓ Boru Hatları ile Petrol Taşıma AŞ (BOTAS) tarafından ithalat yoluyla yapılacak spot LNG (sıvılaştırılmış doğal gaz) alımları,
- ✓ Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğü'nün her türlü program, haber, yapım ve yayınlarla ilgili olarak Anadolu Ajansı Türk Anonim Şirketinden yapacağı mal ve hizmet alımları
- ✓ Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının bağlı, ilgili veya ilişkili kurum veya kuruluşlarının, faaliyetleri ile ilgili olarak birbirlerinden veya diğer kamu kurum

ve kuruluşlarından karşılanan enerji, yakıt, mal, hizmet, danışmanlık alımları ve büyük onarım işleri,

- ✓ Fakir ailelere kömür yardımı yapılmasına ilişkin Bakanlar Kurulu kararnameleeri kapsamında; işleticisi kim olursa olsun, Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğünün kendisine veya bağlı ortaklık veya iştiraklerine ait olan kömür sahalarından yapacağı mal ve hizmet alımları,
- ✓ Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü ile Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları Taşımacılık Anonim Şirketinin, Türkiye Demiryolu Makinaları Sanayii Anonim Şirketi, Türkiye Lokomotif ve Motor Sanayii Anonim Şirketi ve Türkiye Vagon Sanayii Anonim Şirketinden yapacağı mal veya hizmet alımları,
- ✓ Faaliyet ve görev alanı kapsamında yer alan tarımsal ürünlerle ilgili olmak üzere, üretimin yetersiz olması nedeniyle ürün fiyatlarında meydana gelebilecek olağanüstü dalgalanmaların önlenmesi veya ürünlerde fiyat istikrarının sağlanması amacıyla ilgili bakanın onayı ve Toprak Mahsulleri Ofisi Yönetim Kurulunun görevlendirmesi ile Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğünün ithalat yoluyla yapacağı tarımsal ürün alımları ve buna ilişkin hizmet alımları.

Ayrıca; 09.05.2013 tarihli ve 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu'nun 31'inci maddesi ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 3'üncü maddesinde belirtilen parasal limitin "*Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketinin anılan bent kapsamındaki mal ve hizmet alımları*" için uygulanmayacağı hükmü getirilmiştir. Gerçekleştirilen değişiklik ile PTT'nin, ana faaliyetlerine yönelik alımları, tutarı ne olursa olsun Kamu İhale Kanunu kapsamı dışında bırakılmıştır.

Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu'nun 47'nci maddesinde; Kurumun her türlü alım, satım, hizmet, danışmanlık, yapım ve taşıma işleri ile bu hususlara ilişkin ihale işlemleri, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerine tabi olmadığı ve bu iş ve işlemlerin yönetmelik ile düzenleneceği belirtilmiştir.

3.4. Yatırımlar

Kalkınma planlarının hayata geçirilmesinde en önemli uygulama araçlarından birisi olan ve planın yapı taşları niteliğindeki kamu yatırım projelerini kapsayan Kamu Yatırım Programları, Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Bakanlar Kurulu Kararı'nın eki olarak, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 19'uncu maddesi ve 13 sayılı Strateji ve Bütçe Başkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 2'nci maddesi gereğince her yıl Ocak ayının on beşine kadar Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmektedir.

Kamu Yatırım Programları; merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu kuruluşlarının, döner sermayeli kuruluşların ve sosyal güvenlik kuruluşlarının, kamu iktisadi teşebbüslerinin ve özelleştirme kapsamındaki kuruluşlar ile İller Bankası'nın yürüteceği projeler ile mahalli idarelerin (büyükşehir belediyeleri, belediyeler, su ve kanalizasyon idareleri) dış proje kredisiyle finanse ederek yürütecekleri projeleri kapsamaktadır. Mahalli idarelerin yatırım programı kapsamındaki söz konusu projeleri ile diğer kuruluşların hibe vs. gibi istisnai kaynaklardan finanse edilen projeleri veya ödenekleri genel tablolara dâhil edilmemektedir.

Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararı'ndaki hükümlere uygun olarak yatırım projelerinin; adı, yeri, karakteristiği, başlama bitiş tarihleri, tutarı ve ödeneği gibi parametrelerinde yıl içinde revizyonlar yapılabilmekte, programa yeni proje alınabilmekte veya programdan proje çıkarılabilmektedir.

2021 Yılı Yatırım Programı'nda kamu işletmelerinden; kamu payı yüzde 50'nin üzerindeki iktisadi devlet teşekkülleri ve kamu iktisadi kuruluşları ile bunların bağlı ortaklıkları, özelleştirme kapsamına alınan kuruluşlar, döner sermayeli kuruluşlar yatırımları düzenlenmiştir.

Resmi Gazete'de her yıl Programların Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararı yayımlanmakta olup; T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Yatırım Programları kapsamında yürütülen kamu yatırımlarının gerçekleşme durumunu ortaya koymak üzere, söz konusu Karar gereğince Kamu Yatırımları

Raporu hazırlamaktadır. Rapor'da yer alan revize ve gerçekleşme rakamları, kamu kuruluşlarınca Kamu Yatırım Proje Bilgi Sistemi'ne girilen bilgileri yansıtmaktadır.

3.5. Bağlı Şirket/Ortaklık ve İştirakler

Türkiye Muhasebe Standartları'na göre; başka şirketlere ortak olmak üzere edinilen sermaye payları ortak olunan sermaye payları oranına göre veya kontrol gücünün işletmede olup olmamasına göre önemli etki taşıyan iştirakler, bağlı ortaklıklar veya iş ortaklıkları olarak tanımlanmaktadır.

Standartlarda iştirak; yatırımcı işletmenin üzerinde önemli etkisinin bulunduğu işletme olarak, önemli etkinlik ise işletmede finansal ve faaliyetle ilgili politikaların belirlenmesine katılma gücünü ve bu politikaları tek başına ya da bir başka taraf ile ortak kontrol etme gücü olarak tanımlanmıştır. Bir işletmenin doğrudan ya da dolaylı olarak yatırım yapılan işletmenin oy hakkının yüzde 20 ya da daha fazlasını elinde tutması durumunda, aksi açıkça ortaya konulmadığı sürece, söz konusu işletmenin önemli etkisinin bulunduğu kabul edilmektedir.

İşletmenin doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli oranından fazla sermaye ya da oy hakkına veya en az bu oranda yönetim çoğunluğunu seçme hakkına sahip olduğu işletmeler ise bağlı ortaklık olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca yüzde yirminin altındaki iştirak payları da gerçeğe uygun değerle değerlendirilen finansal varlıklar olarak veya gerçeğe uygun değeri güvenilir olarak ölçülememesi durumunda maliyet değeriyle değerlendirilen finansal varlıklar olarak değerlendirilmektedir.

Kamu işletmelerinden 233 sayılı KHK kapsamında olanların sermayesinde yüzde onbeş ve üzeri pay sahibi olduğu şirketler; bu KHK'nın 2'inci maddesinin beşinci ve altıncı fıkrasında tanımlanan özelliklere göre bağlı ortaklık ve iştirak olarak adlandırılmakta ve KHK'nın üçüncü ve dördüncü bölümündeki hükümlere göre faaliyet göstermektedir.

233 sayılı KHK'ya göre sermayesinin tamamı bir iktisadi devlet teşekkülüne veya kamu iktisadi kuruluşuna ait olup, ona bağlı işletme veya işletmeler topluluğu müessese, sermayesinin yüzde ellisinden fazlası iktisadi devlet teşekkülüne veya kamu iktisadi kuruluşuna ait olan anonim şirketler bağlı ortaklık; sermayelerinin en az yüzde on beşine, en çok yüzde ellisine sahip buldukları anonim şirketler ise iştirak olarak tanımlanmıştır.

5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun ortaklık paylarına ilişkin sınırlamalar başlıklı 56'ncı maddesinin birinci fıkrasında, "*Bankaların; kredi kuruluşları ve finansal kuruluşlar dışındaki bir ortaklıktaki payı kendi öz kaynaklarının yüzde onbeşini, bu ortaklıklardaki paylarının toplam tutarı ise kendi öz kaynaklarının yüzde altmışını aşamaz*" hükmü getirilmiş, diğer fıkralarda iştirak oranlarının öz kaynaklar karşısındaki durumu ile banka sermayesinde payı bulunan ortaklıkların iştirak ilişkisi düzenlenmiştir.

Bankacılık sektörü için, bağlı ortaklık, iştirak, birlikte kontrol edilen ortaklıklar ve satılmaya hazır finansal varlıklarda izlenen ortaklıklar ayrı ayrı tanımlanmıştır.

BDDK tarafından çıkarılan ve 08.11.2006 tarihli ve 26340 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bankaların Konsolide Finansal Tablolarının Düzenlenmesine İlişkin Tebliğ'de;

- ✓ Bağlı ortaklık; ana ortaklığın kontrolü altında faaliyet gösteren ortaklık,
- ✓ İştirak; ana ortaklık bankanın sermayesine katıldığı, üzerinde kontrolü bulunmamakla birlikte önemli etkinliğe sahip olduğu yurt içinde veya yurt dışında kurulu bulunan ortaklık,
- ✓ Birlikte kontrol edilen ortaklıklar; iş ortaklıkları ve adi ortaklıklar dâhil olmak üzere, ana ortaklık bankanın bir ortaklık sözleşmesi çerçevesinde başka gruplarla birlikte kontrol ettiği, yurt içinde veya yurt dışında kurulu bulunan ortaklık,

şeklinde tanımlanmıştır.

EK: KAMU İŞLETMELERİ LİSTESİ VE İŞLETMELERE İLİŞKİN BİLGİLER

Sıra No	Kamu İşletmeleri	Varlıklar		Kaynaklar			Sermaye	
		Dönen (BİN TL)	Duran (BİN TL)	Öz (BİN TL)	Yabancı (BİN TL)		Esas (BİN TL)	Ödenmiş (BİN TL)
					Kısa Vadeli (BİN TL)	Uzun Vadeli (BİN TL)		
I	KİT'LER							
1	Boru Hatları ile Petrol Taşımacılığı AŞ (BOTAŞ)	106.416.100	51.101.874	6.108.092	90.914.753	60.495.129	140.000	9.543
2	Çay İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü (ÇAY-KUR)	5.990.400	809.013	1.285.703	5.508.653	5.057	5.244.000	3.993.413
3	Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü (DHMİ)	3.254.378	10.773.747	7.940.577	3.798.751	2.288.795	10.650.000	10.647.912
4	Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü (DMO)	24.262.650	81.351	1.197.020	23.131.685	15.295	130.581	82.946.
5	Elektrik Üretim AŞ (EÜAŞ)	13.808.789	14.899.904	19.897.683	7.609.505	1.201.505	27.414	21.500

T.C. Sayıştay Başkanlığı
Kamu İşletmeleri 2021 Yılı Genel Raporu

6	Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü	1.171.309	424.348	(91.480)	1.684.411	2.726	1.704.000	1.304.000
7	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	5.896.462	4.096.198	8.617.156	924.133	451.371	1.500.000	1.500.000
8	Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü	1.803.805	698.768	2.025.290	477.282	-	51.094	51.094
9	T.C. Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü (TCDD)	12.628.794	72.646.019	76.168.415	6.817.853	2.288.544	131.295.000	107.237.949
10	Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TİGEM)	1.637.148	1.816.346	2.866.499	586.995	-	3.316.000	3.115.746
11	TCDD Taşımacılık AŞ	2.643.511	8.143.415	9.382.149	1.256.394	148.383	15.000.000	15.000.000
12	Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü (TMO)	17.362.421	912.718	4.375.173	10.691.916	3.208.050	2.550.000	2.550.000
13	TTK Amasra Taşkömürü İşletmesi Müessesesi	34.555	46.161	19.415	61.085	216	1.400.000	1.235.000.
14	TTK Armutçuk Taşkömürü İşletmesi Müessesesi	69.989	53.614	94.694	28.686	223	1.985.000	1.693.000
15	TTK Karadon Taşkömürü İşletmesi Müessesesi	143.186	324.603	387.023	79.952	814	5.845.000	5.157.000

16	TTK Kozlu Taşkömürü İşletmesi Müessesesi	20.206	59.815	(31.875)	111.312	585	3.480.000	3.048.500
17	TTK Üzülmez Taşköprü İşletmesi Müessesesi	16.719	85.284	25.619	75.863	520	3.345	2.931
18	Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık AŞ	16.786	15	16.384	418	-	66.500.	14.711.
19	Türkiye Elektrik Dağıtım AŞ (TEDAŞ)	6.902.652	2.159.551	4.757.507	1.816.64	2.487.732	22.000.000	21.290.077
20	Türkiye Elektrik İletim AŞ (TEİAŞ)	4.412.789	30.520.117	26.141.589	4.158.521	4.632.795	12.800.000	12.800.000
21	Türkiye Elektromekanik Sanayi AŞ (TEMSAN)	259.644	38.978	57.031	225.604	15.987	295.000	287.000
22	Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü (TKİ)	4.456.978	1.238.376	2.226.012	2.946.927	522.415	1.000.000	1.000.000
23	Türkiye Petrolleri AO (TPAO)	9.335.067	49.910.869	22.105.166	7.564.251	29.576.519	12.018.000	10.535.601
24	Türkiye Raylı Sistem Araçları Sanayi AŞ (TÜRASAŞ)	2.750.729	248.434	2.166.592	814.797	17.774	3.727.035	2.803.335

T.C. Sayıştay Başkanlığı
Kamu İşletmeleri 2021 Yılı Genel Raporu

25	Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ (TÜRK ŞEKER)	4.537.742	704.736	(3.214.316)	8.402.905	53.889	3.930.000	3.912.558
26	Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü (TTK)	342.812	14.096.112	14.255.012	183.377	183.912	16.310.000	14.325.000
II	ÖZELLEŞTİRME KAPSAM VE PROGRAMINDAKİ KURULUŞLAR							
1	Ankara Doğal Elektrik Üretim ve Ticaret AŞ	32.102	54.333	84.863	371	1.202	1.000	1.000
2	Doğusan Boru Sanayi ve Ticaret AŞ	12.873.896	21.088.438	28.907.009	3.802.009	1.253.316	39.000	39.000
3	Sümer Holding AŞ	30.753	34.869	42.042	10.234	13.346	11.299.080	6.541.588
4	TH Karadeniz Bakır İşletmeleri AŞ (KBİ)	227	-	(520)	747	-	-	-
5	Türkiye Denizcilik İşletmeleri AŞ	504.283	10.060.721	10.164.000	26.976	374.028	220.948	131.015
III	FİNANSAL KURULUŞLAR*							
1	Emlak Katılım Varlık Kiralama AŞ		3.577.352	50		3.577.302	50	50
2	Emlak Varlık Kiralama AŞ		1.248.483	50		1.248.433	50	50

T.C. Sayıştay Başkanlığı
Kamu İşletmeleri 2021 Yılı Genel Raporu

3	Halk Faktoring AŞ		1.809.096	282.490		1.526.606	96.000	96.000
4	Halk Finansal Kiralama AŞ		5.278.899	544.082		4.734.817	523.000	523.000
5	Halk Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı AŞ	283.194	4.295.027	3.300.178	1.097.542	180.501	1.020.000	1.020.000
6	Halk Varlık Kiralama AŞ	1.571.459	5	3.189	1.568.275	-	100	100
7	Halk Yatırım Menkul Değerler AŞ	765.275	33.038	428.718	361.792	7.803	150.000	150.000
8	İller Bankası AŞ		62.935.996	28.381.473		34.554.523	30.000.000	22.547.763
9	Kalkınma Girişim Sermayesi Portföy Yönetimi AŞ	6.936	731	5.273	2.062	332	3.000	3.000
10	Kalkınma Yatırım Varlık Kiralama AŞ	51.934	-	50	51.884	-	50	50
11	T.C. Ziraat Bankası AŞ		1.370.890.268	97.099.759		1.273.790.509	13.100.000	13.100.000
12	T.H. Kalkınma Yatırım Menkul Değerler AŞ	8.300	-	7.846	454	-	5.000	5.000
13	Türk Reasürans AŞ	1.944.780	122.483	892.559	1.138.878	35.827	600.000	600.000

T.C. Sayıştay Başkanlığı
Kamu İşletmeleri 2021 Yılı Genel Raporu

14	Türkiye Emlak Katılım Bankası AŞ	38.759.900	1.728.423	37.031.477	1.026.915	1.026.915		
15	Türkiye Halk Bankası AŞ	901.216.593	43.500.355	857.716.238	10.000.000	4.969.121		
16	Türkiye İhracat Kredi Bankası AŞ (EXİMBANK)	322.377.479	14.550.314	307.827.165	10.800.000	10.800.000		
17	Türkiye Kalkınma Fonu	411.519	27	411.519	27	27		
18	Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası AŞ	48.380.734	4.463.364	43.917.374	2.000.000	2.000.000		
19	Türkiye Vakıflar Bankası TAO	1.007.213.697	51.952.740	955.260.957	7.111.364	7.111.364		
20	Vakıf Faktoring AŞ	7.179.447	590.674	6.588.773	450.000	450.000		
21	Vakıf Finansal Kiralama AŞ	6.296.924	702.444	5.594.480	600.000	600.000		
22	Vakıf Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı AŞ	2.038.355	2.581.459	2.441.130	1.673.057	505.628	1.000.000	1.000.000
23	Vakıf Yatırım Menkul Değerler AŞ	2.037.041	70.134	518.651	1.581.790	6.733	250.000	250.000

24	Ziraat Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı AŞ	676.799	7.825.449	8.235.800	260.965	5.483	4.693.620	4.693.620
25	Ziraat Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı AŞ	292.615	786.282	1.077.749	527	621	750.000	750.000
26	Ziraat Katılım Bankası AŞ		98.312.592	4.321.735		93.990.857	1.750.000	1.750.000
27	Ziraat Katılım Varlık Kiralama AŞ		4.157.332	343		4.156.989	50	50
28	Ziraat Portföy Yönetimi AŞ	210.636	6.456	203.926	11.078	2.087	12.500	12.500
29	Ziraat Yatırım Menkul Değerler AŞ	758.570	223.288	701.439	278.519	1.900	60.000	60.000
30	ZKB Varlık Kiralama AŞ		203.297	87		203.210	50	50
IV	DİĞER KURULUŞLAR							
1	Akhisar Gıda Tarım Hayvancılık ve Tekstil Ürünleri Sanayi Ticaret AŞ.	350	1.020	(2.793)	4.163	-	1.200	1.200
2	Arıcak Turizm ve Ticaret AŞ	766	-	(3.375)	2.356	1.785	1.250	1.250

3	Askeri Fabrika ve Tersane İşletme AŞ (ASFAT)	7.157.612	125.499	138.357	1.197.997	5.946.757	67.044	67.044
4	Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü (AOÇ)	245.094	28.139	239.410	27.910	5.913	0,5	0,5
5	Bileşim Finansal Teknolojiler ve Ödeme Sistemleri AŞ	78.043	120.764	150.638	22.410	25.759	340.000	340.000
6	Botaş International AŞ.	2.390.530	147.978	2.040.604	376.017	121.887	3.575	3.575
7	Central Oto Kiralama AŞ	305.050	1.792.094	233.596	1.360.465	503.083	252.500	252.500
8	Etimine AŞ.	112.573	6.904	116.780	2.697	-	104.077	104.077
9	Fem Kimya Nakliye Turizm Hayvan Ve Hayvan Ürünleri İthalat İhracat Sanayi Ve Ticaret Ltd. Şti.	10.007	449	3.652	6.804	-	1.000	1.000
10	Halk Yapı Projeleri Geliştirme AŞ	11.119	12.487	15.230	8.376	-	15.000	15.000
11	İstanbul Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu	695.718	186.573	875.875	961	5.455	875.875	875.875
12	Keskinoğlu İç ve Dış Ticaret Ltd. Şti.	7.749	9	3.375	4.383	-	100	100

T.C. Sayıştay Başkanlığı
Kamu İşletmeleri 2021 Yılı Genel Raporu

13	Keskinoğlu Kafes Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.	1.990	92	1.561	521	-	10	94
14	Keskinoğlu Tavukçuluk ve Damızlık İşl. San. Ve Tic. AŞ	725.481	244.569	509.179	1.447.404	31.825	367.389	367.389
15	Koçsel İlaç San. Ve Tic. AŞ**	-	-	-	-	-	35.000	25.010,62
16	Kule Verici Tesisleri İşletim ve Teknolojileri AŞ	18.234	45.812	53.356	10.691	-	50.000	50.000
17	Kvz Yumurtacılık Tavukçuluk Tarım Sanayi Ve Ticaret Ltd. Şti.	5.350	468	5.829	11.647	-	20	20
18	Makine ve Kimya Endüstrisi AŞ	9.633.292	3.075.758	7.006.515	3.539.066	2.163.471	1.200.000	2.221.247
19	Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü (MPİ)	133.740	2.983	1.000	44.083	91.639	-	-
20	Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketi (Nüted AŞ)	32.297	968	33.265	22.061	-	10.000	10.000
21	Onko İlaç Sanayi ve Ticaret AŞ ***	-	-	-	-	-	180.000	136.358

T.C. Sayıştay Başkanlığı
Kamu İşletmeleri 2021 Yılı Genel Raporu

22	Platform Ortak Kartlı Sistemler AŞ	5.673	41	5.685	29	-	21.000	5.250
23	PTT Anadolom Destek Lojistik Hizmetleri Sanayi ve Ticaret AŞ	272.700	131.018	312.470	70.206	21.043	200.000	200.000
24	PTT Bilgi Teknolojileri AŞ	71.273	6.361	63.843	13.269	522	5.370	5.370
25	PTT Para Lojistik ve Özel Güvenlik Hizmetleri AŞ	55.674	24.743	2.360	78.057	-	50.000	50.000
26	PYS Güvenlik AŞ	9.686	119	5.341	4.465	-	2.000	2.000
27	Rinerji Rize Elektrik Üretim AŞ.	2.084	52.928	(12.764)	957	66.819	24.343	24.343
28	Safir Çarşı Yönetim Hizmetleri AŞ.	6.015	841	(239)	4.571	2.525	100	100
29	Sofra Kurumsal ve Ödüllendirme Hizmetleri AŞ	39.970	6.269	31.157	14.914	168	600	600
30	T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı AŞ (PTT)	2.720.951	3.732.789	386.582	5.902.800	164.357	5.000.000	2.093.940,21
31	Taksim Otelcilik AŞ	257.754,567	224.213,580	441.061,73	15.718,450	25.187,96	350.000	350.000

T.C. Sayıştay Başkanlığı
Kamu İşletmeleri 2021 Yılı Genel Raporu

32	TCDD Teknik Mühendislik ve Müşavirlik AŞ	80.574	24.306	28.357	76.048	475	29.500	25.978
33	Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (TOKİ)	106.153.064	53.972.214	58.223.962	50.762.185	51.139.130	-	-
34	Turkish Energy AŞ	9.285.344	1.939.920	6.089.121	5.136.143	-	174.438	174.438
35	Turkish Petroleum International AŞ.	6.034.412	13.215.834	18.662.001	388.644	199.601	5.000.000	5.000.000
36	Turkish Petroleum Off-Shore Technology Center AŞ	6.376.987	469.483	1.245.902	5.600.569	-	4.293.850	1.195.256
37	TÜBİTAK Marmara Teknokent AŞ	85.239	55.758	128.962	4.525	7.510	45.750	45.750
38	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT)	3.499.111	3.084.567	5.201.804	646.518	735.356	182.000	182.000
39	TÜRKSAT Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme AŞ	1.831.487	8.195.117	3.408.028	1.528.782	5.089.795	3.168.817	3.168.817
40	Vakıf Enerji ve Madencilik AŞ	148.639	35.385	183.748	29	247	85.000	85.000
41	Vakıf Gayrimenkul Değerleme AŞ	34.053	5.083	25.759	7.575	5.802	60.000	60.000
42	Vakıf İnşaat Restorasyon ve Ticaret AŞ	110.018	25.565	36.166	99.416	-	34.330	34.330
43	Vakıf Pazarlama Sanayi ve Ticaret AŞ	55.083	90.227	73.810	18.181	53.319	30.241	30.241

T.C. Sayıştay Başkanlığı
Kamu İşletmeleri 2021 Yılı Genel Raporu

44	ZG Tarım Piyasaları AŞ	213.287	1.204	214.181	228	82	210.000	210.000
45	ZG Tarım ve Hayvancılık Yatırımları AŞ	6.751	1.245	(6.509)	14.505	-	50	50
46	Ziraat İşletme Yönetimi ve Gayrimenkul Geliştirme AŞ	7.011	158	2.939	4.196	33	5.000	5.000
47	Ziraat Teknoloji AŞ	94.562	6.002	19.540	81.023	-	5.000	5.000
TOPLAM	I. KİT'LER: 26 Adet							
	II. ÖZELLEŞTİRME KAPSAM VE PROGRAMINDAKİ KURULUŞLAR: 5 Adet							
	III. FİNANSAL KURULUŞLAR: 30 Adet							
	IV. DİĞER KURULUŞLAR: 47 Adet							
	TOPLAM KAMU İŞLETMESİ: 108 Adet							
<i>*Bankacılık mevzuatı gereği finansal kuruluşların tek düzen hesap planında dönen-duran varlık ayrımı ile kısa vadeli yabancı kaynak-uzun vadeli yabancı kaynak ayrımı olmadığından bu veriler varlık toplamı ve yabancı kaynak toplamı olarak kümülatif hazırlanmıştır.</i>								
<i>** Koçsel İlaç Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi'nde; TC Ziraat Bankası AŞ'nin şirketteki pay sahipliğinin sona erdiği 10.12.2021 tarihinde devir bilanço ve gelir tablosu hazırlanıp yönetim ve genel kurullarında onaylanmadığından, 2021 yılı bilanço ve gelir tablosu hakkında görüş verilmemiş ve tablolara ilişkin veriler girilmemiştir.</i>								
<i>*** Onko İlaç Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi'nde; TC Ziraat Bankası AŞ'nin şirketteki pay sahipliğinin sona erdiği 10.12.2021 tarihinde devir bilanço ve gelir tablosu hazırlanıp yönetim ve genel kurullarında onaylanmadığından, 2021 yılı bilanço ve gelir tablosu hakkında görüş verilmemiş ve tablolara ilişkin veriler girilmemiştir.</i>								